

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Administracji Publicznej

KAP.410.007.02.2020

Pani Małgorzata Oleszczuk
Prezes
Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
ul. Pańska 81/83
00-834 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/008 – Realizacja Pakietu dla średnich miast

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (dalej: PARP, Agencja) ul. Pańska 81/83, 00-834 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Małgorzata Oleszczuk, Prezes PARP od 21 grudnia 2018 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Małgorzata Oleszczuk, p.o. Prezesa PARP od 1 listopada do 20 grudnia 2018 r. Jadwiga Lesisz, p.o. Prezesa PARP od 24 czerwca do 31 października 2018 r. Patrycja Klarecka, Prezes PARP od 1 kwietnia 2016 r. do 23 czerwca 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja działań w ramach Pakietu dla średnich miast. 2. Efekty realizacji projektów w ramach Pakietu dla średnich miast.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2017 r. do 30 września 2020 r. (z możliwością wykorzystania dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie)
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej
Kontrolerzy	1. Dorota Paszkiewicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/78/2020 z 21 września 2020 r. 2. Bartosz Tajer, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/79/2020 z 21 września 2020 r. (akta kontroli str. 1-12, 18-20)

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

NIK ocenia pozytywnie działania Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości dotyczące wyboru i realizacji projektów w ramach Pakietu dla średnich miast, realizowanych w poddziałaniach 3.2.1 *Badania na rynek* Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (dalej: PO IR) i 1.3.1 *Wdrażanie innowacji przez MŚP* Programu Operacyjnego Polska Wschodnia (dalej: PO PW).

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020³ (dalej: ustawa wdrożeniowa), wytycznymi w zakresie trybów wyboru projektów⁴ i przyjętymi procedurami⁵, przeprowadzała nabory wniosków o dofinansowanie, ocenę i wybór projektów, ukierunkowanych na wsparcie średnich miast w poddziałaniach 3.2.1 PO IR i 1.3.1 PO PW. Prawidłowo również zawierała umowy o dofinansowanie i wprowadzała zmiany do projektów i umów. Stwierdzona nieprawidłowość, polegająca na niedochowaniu określonego w umowie o dofinansowanie terminu ustosunkowania się do wniosku beneficjenta o zmianę umowy, miała charakter jednostkowy i nie wpłynęła na ocenę NIK.

Rozliczanie projektów, w szczególności weryfikacja i zatwierdzanie wniosków o płatność, było zgodne z obowiązującymi procedurami i wytycznymi⁶. Nie stwierdzono rozliczenia wydatków poniesionych niezgodnie z budżetami projektów lub z zasadami kwalifikowalności. Agencja zrealizowała również obowiązek przeprowadzania kontroli na zakończenie realizacji projektów.

PARP nadzorowała rzeczową realizację kontrolowanych projektów, w których zostały osiągnięte planowane efekty wyrażone wskaźnikami produktu i rezultatu. Zapewniła także monitorowanie zachowania trwałości zakończonych projektów zgodnie z przyjętymi przepisami ustawy wdrożeniowej i wytycznymi w zakresie kontroli⁷.

Agencja prawidłowo wypełniała obowiązki sprawozdawcze wobec Instytucji Zarządzających (dalej: IZ) sporządzając wymagane dokumenty, informując o stanie realizacji poddziałań oraz o problemach i podejmowanych działaniach zaradczych, określone w wytycznych⁸ i zawartych z IZ porozumieniach.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 818.

⁴ Wytyczne Ministra Inwestycji i Rozwoju w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020.

⁵ Obowiązujące dla PO IR i PO PW wewnętrzne procedury PARP, opisujące przebieg czynności, realizowanych przez Agencję, jako Instytucję Pośredniczącą w poszczególnych procesach (instrukcje wykonawcze).

⁶ Wytyczne Ministra Inwestycji i Rozwoju w zakresie: 1. kontroli realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, 2. warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020; wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie kontroli w ramach obowiązków Instytucji Pośredniczących i Instytucji Wdrażających dla Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020.

⁷ Patrz przypis 6.

⁸ Wytyczne Ministra Rozwoju i Finansów w zakresie sprawozdawczości na lata 2014-2020.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Realizacja działań w ramach Pakietu dla średnich miast

1.1. PARP, na podstawie porozumień¹⁰ zawartych z ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego, pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej w Programach Operacyjnych: Inteligentny Rozwój (dalej: PO IR) i Polska Wschodnia (dalej: PO PW). Agencja jest odpowiedzialna m.in. za przeprowadzanie naborów, wybór i rozliczenie projektów w poddziałaniach 3.2.1 *Badania na rynek* PO IR i 1.3.1 *Wdrażanie innowacji przez MŚP* PO PW, w których część dofinansowania została ukierunkowana na wsparcie miast średnich w ramach Pakietu dla średnich miast.

Wsparcie średnich miast odbywało się poprzez organizację preferencyjnych ze względu na lokalizację naborów w poddziałaniu 3.2.1 PO IR (obok naborów bez takich preferencji)¹¹ lub wydzielenie określonej puli środków na dofinansowanie projektów miast średnich w ogólnodostępnych naborach w poddziałaniu 1.3.1 PO PW¹². Zgodnie z kryteriami wyboru projektów dla poddziałania 3.2.1 PO IR, ocenie podlegało m.in. czy projekt jest realizowany we wskazanej lokalizacji (znajdującej się na liście miast średnich). W przypadku poddziałania 1.3.1 PO PW nie zostało określone kryterium, którego spełnienie warunkowałoby dofinansowanie projektu z puli dla miast średnich. Dyrektor Departamentu Wdrożeń Innowacji w Przedsiębiorstwach (dalej: DWI) wyjaśniła, że projekty były kwalifikowane do dofinansowania z puli środków dla średnich miast po zakończeniu oceny projektów, na podstawie danych o miejscu ich realizacji.

PARP publikowała na swojej stronie internetowej¹³ harmonogramy naborów projektów dla realizowanych działań i poddziałań PO IR i PO PW w danym roku oraz ich aktualizacje, które dotyczyły zmian alokacji na nabory i terminów ich zakończenia¹⁴.

Do 30 września 2020 r. PARP przeprowadziła łącznie osiem naborów, ukierunkowanych na wsparcie miast średnich, z których siedem (cztery w ramach PO IR i trzy w ramach PO PW) zakończyło się wyłonieniem projektów do dofinansowania i podpisaniem umów o dofinansowanie. W ósmym naborze, przeprowadzonym w 2020 r. w poddziałaniu 3.2.1 PO IR, zostały złożone 53 projekty miast średnich. Na dzień 30 listopada 2020 r. trwał proces podpisywania umów o dofinansowanie (podpisano trzy umowy na kwotę 84 173,7 tys. zł).

Na dofinansowanie projektów miast średnich w ośmiu naborach przeznaczono łącznie 2 060 000,0 tys. zł, w tym 1 800 000 tys. zł w poddziałaniu 3.2.1 PO IR

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Porozumienie w sprawie powierzenia realizacji Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, lata 2014-2020 z 21 kwietnia 2016 r. ze zm.; Porozumienie w sprawie powierzenia realizacji Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 w zakresie osi priorytetowych: I Przedsiębiorcza Polska Wschodnia i II Nowoczesna Infrastruktura Transportowa z 28 kwietnia 2015 r. ze zm.

¹¹ W okresie objętym kontrolą na nabory dedykowane zaplanowano 1 800 000 tys. zł (25,5%) z ogólnej kwoty 7 050 000 tys. zł na nabory w poddziałaniu. Wysokość środków ustalono na podstawie harmonogramów naborów na lata 2017-2020 (strony internetowe: <https://www.parp.gov.pl/harmonogram-naborow>, <https://www.poir.gov.pl/strony/skorzystaj/harmonogram-naborow-wnioskow/>) i dokumentacji naborów na stronach: <https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/badania-na-rynek-miasta-srednie-1> oraz <https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/badania-na-rynek-konkurs-ogolny-2>.

¹² W okresie objętym kontrolą wydzielono 260 000 tys. zł (36,4%) w ramach ogólnej kwoty 715 000 tys. zł na nabory w poddziałaniu. Wysokość środków ustalono na podstawie harmonogramów naborów na lata 2017-2020 (strony internetowe: <https://www.parp.gov.pl/harmonogram-naborow>, <https://www.polskawschodnia.gov.pl/strony/skorzystaj/harmonogram-naborow-wnioskow/>) oraz dokumentacji naborów na stronie <https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/wdrazanie-innowacji-przez-msp>.

¹³ www.parp.gov.pl

¹⁴ Harmonogramy naborów z 2017 r. zostały opublikowane na zarchiwizowanej aktualnie stronie PARP, dostępnej w sieci wewnętrznej Agencji.

i 260 000 tys. zł w poddziałaniu 1.3.1. PO PW. Łączna liczba projektów złożonych przez średnie miasta w ramach wszystkich naborów wyniosła 329, z tego 248 w ramach PO IR i 81 w PO PW.

Dyrektor DWI wyjaśniła, że nie są planowane kolejne nabory z wydzieloną alokacją na dofinansowanie projektów zlokalizowanych w miastach średnich.

(akta kontroli str. 13-17, 21-28, 88-93, 106-115, 119-120, 124-125, 230, 280-320, płyta DVD poz. 180-187)

1.2. Kontrolą prawidłowości organizacji naborów zostały objęte dwa rozstrzygnięte nabory, charakteryzujące się największą liczbą zawartych umów o dofinansowanie projektów z miast średnich:

- nabór w poddziałaniu 3.2.1 PO IR – przeprowadzony od 20 marca do 5 grudnia 2018 r.;
- nabór w poddziałaniu 1.3.1 PO PW – przeprowadzony od 1 czerwca do 31 lipca 2017 r.

Zostały one przygotowane zgodnie z zasadami i wymogami, określonymi w zarządzeniach Prezesa PARP w sprawie ramowych zasad organizacji naborów wniosków w Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości¹⁵.

Zgodnie z procedurą PARP, dotyczącą opracowania dokumentacji konkursowej¹⁶, DWI przed planowanym ogłoszeniem naboru sporządzał dla Kierownictwa Agencji informacje o stanie przygotowania dokumentacji oraz o zidentyfikowanych w procesie ryzykach. Dokumenty dotyczące organizacji naborów, tj. ogłoszenia oraz wzory regulaminów konkursu wraz z niezbędnymi załącznikami (np. wzorami wniosków i umów o dofinansowanie) po opracowaniu były poddawane wewnętrznemu opiniowaniu w PARP i kierowane do akceptacji Instytucji Zarządzających PO PW i PO IR, w terminach umożliwiających zatwierdzenie dokumentacji przed rozpoczęciem naborów.

Ogłoszenia obu naborów zostały opublikowane zgodnie z harmonogramem naborów i podane do publicznej wiadomości z zachowaniem 30-dniowego terminu przed planowanym rozpoczęciem naboru wniosków o dofinansowanie, wynikającego z art. 40 ust. 1 ustawy wdrożeniowej oraz podrozdziału 6.3 pkt 7 wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów. Ogłoszenia i regulaminy naborów zamieszczono na stronie internetowej PARP oraz na stronie www.funduszeuropejskie.gov.pl, zgodnie z art. 40 ust. 1 oraz z art. 41 ust. 5 ww. ustawy. Ogłoszenia zawierały wymagane informacje, określone w art. 40 ust. 2 ustawy wdrożeniowej, zaś regulaminy – informacje wynikające z 41 ust. 2 tej ustawy oraz podrozdziału 6.3 pkt 2-3 ww. wytycznych.

W przypadku naboru w poddziałaniu 3.2.1 PO IR wprowadzono zmianę, polegającą na możliwości zmiany lokalizacji projektu poza obszar wskazany w liście miast średnich. Zmiana została wprowadzona w związku z wystąpieniem przypadku uzasadnionej zmiany lokalizacji realizacji projektu¹⁷ ze względu na niedające się przewidzieć na etapie wnioskowania o dofinansowanie zmiany prawa i nie naruszyła art. 41 ust. 3 ustawy wdrożeniowej. Publikacja zmiany nastąpiła zgodnie z art. 41 ust. 5 ustawy wdrożeniowej. W naborze w poddziałaniu 1.3.1 PO PW nie wprowadzano zmian do regulaminu.

Zgodnie z art. 44 ust. 2 ustawy wdrożeniowej, podrozdziałem 6.4 wytycznych w zakresie trybów wyboru projektów oraz procedurą PARP¹⁸ do oceny projektów

¹⁵ Zarządzenia: nr 4/2016 z 12 lutego 2016 r., nr 17/2017 z 23 czerwca 2017 r., nr 16/2019 z 28 lutego 2019 r., nr 41/2019 z 6 września 2019 r.

¹⁶ Procedura PR-WDR-01-POIR/POPW *Opracowanie i publikacja Regulaminu Konkursu oraz ogłoszenia o konkursie.*

¹⁷ POIR.03.02.01-14-0013/18-00.

¹⁸ Procedura PR-WDR-02-POIR/POPW *Powołanie Komisji Oceny Projektów i opracowanie Regulaminu Komisji Oceny Projektów.*

w ramach naborów w obu poddziałaniach zostały powołane Komisje Oceny Projektów (dalej: KOP)¹⁹.

Dla Komisji zostały opracowane regulaminy prac, zgodnie z pkt 6 podrozdziału 6.4 powyższych wytycznych oraz procedurą Agencji.

(akta kontroli str. 15-17, 51-65, 120-123, 280-351, płyta DVD poz. 27-58, 110-115, 325-330, 371-373, 558-560)

1.3. Szczegółowym badaniem prawidłowości oceny, wyboru do dofinansowania oraz realizacji rzeczowo-finansowej objęto sześć zakończonych projektów²⁰ o łącznej wartości 89 962,4 tys. zł, w tym dofinansowanie UE 34 247,2 tys. zł.

Ustalono, że ocena projektów była przeprowadzana zgodnie z obowiązującymi regulaminami naborów i prac Komisji Oceny Projektów (dalej: KOP) oraz procedurą PARP, w zakresie oceny wniosków o dofinansowanie²¹. Ocenę, na podstawie zatwierdzonych przez Komitety Monitorujące PO PW i PO IR kryteriów wyboru projektów, przeprowadzały KOP, zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy wdrożeniowej. W ramach oceny wnioskodawcy byli wzywani, na podstawie ww. regulaminów oraz zgodnie z art. 43 oraz art. 45 ust. 3 ustawy wdrożeniowej, do wyjaśnień, uzupełnień lub poprawek złożonych wniosków o dofinansowanie, a pracownicy PARP sprawowali nadzór nad terminowością przekazywania informacji przez wnioskodawców.

Ocena projektów odbyła się z zachowaniem 90-dniowego terminu, wynikającego z regulaminów KOP.

Po zakończeniu oceny, zgodnie z art. 45-46 ustawy wdrożeniowej, wytycznymi w zakresie trybów wyboru projektów, regulaminami naborów i KOP oraz procedurą PARP, m.in.:

- sporządzono i zatwierdzono protokoły z przebiegu oceny;
- sporządzono listę ocenionych projektów, zawierającą przyznane oceny i wskazującą projekty wybrane do dofinansowania;
- terminowo i w wymaganej formie opublikowano na stronie internetowej PARP oraz www.funduszeuropejskie.gov.pl listy projektów wybranych do dofinansowania;
- poinformowano wnioskodawców o wynikach oceny i wyborze projektów do dofinansowania niezwłocznie po zatwierdzeniu protokołów z oceny KOP;
- poinformowano IZ PO IR i IZ PO PW o wynikach oceny niezwłocznie po zatwierdzeniu protokołów z oceny.

Nie stwierdzono przypadków, w których do dofinansowania zostałby wybrany projekt, którego wnioskodawca był wykluczony z możliwości otrzymania dofinansowania, stosownie do art. 37 ust. 3 pkt 1 ustawy wdrożeniowej.

(akta kontroli str. 57-74, 177-178, 280-351, płyta DVD poz. 23-26, 116-126, 162-179, 188-193, 284-288, 313-324, 367-370, 378-397, 416-533)

1.4. W prowadzonych w latach 2017-2019 naborach obejmujących wsparcie miast średnich wnioskodawcy 28 projektów złożyli protesty od wyników oceny

¹⁹ Na podstawie decyzji Prezesa PARP w sprawie powołania KOP i ich zmian (dla poddziałania 3.2.1 PO IR: nr 23/2018 z 22 maja 2018 r., nr 66/2018 z 15 października 2018 r. i nr 5/2019 z 14 stycznia 2019 r.; dla poddziałania 1.3.1 PO PW: nr 56/2017 z 24 lipca 2017 r. i nr 65/2017 z 4 września 2017 r.).

²⁰ POIR.03.02.01-12-0016/18 *Wdrożenie wyników prac B+R dotyczących kształtowych gętek rur instalacyjno-klimatyzacyjnych*; POIR.03.02.01-14-0022/18 *Wdrożenie folii wysokobarierowej HBF® (High Barrier Foil) przeznaczonej do termoformowania*; POIR.03.02.01-12-0015/18 *Wdrożenie na rynek innowacyjnej bramy przeciwpożarowej GSF KPR El®*; POPW.01.03.01-06-0022/17 *Wdrożenie wyników prac B+R polegających na innowacyjnej metodzie odwodnienia wykopów w gruntach przepuszczalnych*; POPW.01.03.01-18-0044/17 *Podwyższenie konkurencyjności spółki BRATEX poprzez wykorzystanie w procesie produkcji stalowych produktów elewacyjnych innowacyjnej metody pokrywania blachy*; POPW.01.03.01-18-0014/17 *Wdrożenie do produkcji innowacyjnego systemu frezowania zgrubno-wykańczającego CFM. Dobór na podstawie osądu kontrolerów.*

²¹ Procedura PR-WDR-03-POIR/POPW Ocena wniosku o dofinansowanie projektu.

(19 protestów w poddziałaniu 3.2.1 PO IR oraz dziewięć protestów w poddziałaniu 1.3.1 PO PW). Wszystkie złożone protesty zostały rozpatrzone. W 25 przypadkach protesty nie zostały przez PARP uwzględnione, a w trzech przypadkach – w wyniku pozytywnego rozpatrzenia protestów – projekty zostały ujęte na liście przedsięwzięć wybranych do dofinansowania²².

Wobec faktu, że w żadnym z kontrolowanych przez NIK projektów nie złożono odwołania, szczegółowym badaniem zostały objęte cztery protesty, tj. po dwa złożone w naborach w poddziałaniach 3.2.1 PO IR i 1.3.1 PO PW²³.

Ustalono, że protesty spełniały wymogi formalne określone w art. 54 ust. 2 ustawy wdrożeniowej. Protesty były rozpatrywane przez PARP stosownie do art. 55 ww. ustawy, a dokumentowanie tego procesu odbywało się zgodnie z regulaminami naborów i wewnętrznymi procedurami dotyczącymi postępowania odwoławczego²⁴, w szczególności z zachowaniem 45-dniowego terminu na rozpatrzenie protestu. W wyniku uwzględnienia jednego z badanych protestów²⁵, projekt został ujęty w zaktualizowanej liście projektów wybranych do dofinansowania, zgodnie z procedurami postępowania odwoławczego i oceny wniosków o dofinansowanie.

(akta kontroli str. 116, 126, 129, 144, 203, 280-320, płyta DVD poz. 331-339, 374-377, 534-557)

1.5. W wyniku rozstrzygnięcia siedmiu naborów w poddziałaniach 3.2.1 PO IR i 1.3.1 PO PW, w których na dofinansowanie projektów miast średnich przewidziano łącznie 1 910 000 tys. zł, zawarto łącznie 100 umów o dofinansowanie na kwotę ogółem 1 570 738,0 tys. zł, w tym dofinansowanie z UE 652 776,8 tys. zł (70 umów w ramach PO IR na kwotę ogółem 1 215 112,2 tys. zł, w tym dofinansowanie UE 483 881,4 tys. zł i 30 umów w ramach PO PW na kwotę ogółem 355 625,8 tys. zł, w tym dofinansowanie UE 168 895,3 tys. zł). Umowy dotyczyły realizacji projektów na terenie 69 miast średnich i obszarów sąsiadujących z miastami średnimi. W siedmiu naborach wykorzystano 34,2% całkowitej puli dofinansowania przewidzianego na projekty średnich miast. Informacje o stanie wykorzystania alokacji na dofinansowanie projektów miast średnich PARP przekazywała do IZ PO IR i PO PW wraz z wynikami naborów i listami projektów rekomendowanych do dofinansowania.

W nawiązaniu do niskiego stanu wykorzystania dofinansowania na wsparcie średnich miast Dyrektor DWI wyjaśniła m.in., że alokacja środków w programach operacyjnych była ustalana na poddziałania, nie zaś na poszczególne nabory, a przyczyną niewykorzystania środków było mniejsze zapotrzebowanie na wsparcie projektów miast średnich, niż dostępne środki. Z wyjaśnień wynika także, że w naborach ukierunkowanych na wsparcie średnich miast rekomendowane do dofinansowania były wszystkie projekty, które spełniły wymogi i w wyniku oceny uzyskały ocenę pozytywną. Niewykorzystane środki dla średnich miast w poddziałaniu 1.3.1 PO PW zasilili pulę środków na kolejne nabory w tym poddziałaniu, przy czym w naborze w 2020 r. nie wydzielono już puli dla średnich miast. Z kolei pula środków dostępnych w poddziałaniu 3.2.1 PO IR została zmniejszona²⁶, m.in. ze względu na konieczność zapewnienia wsparcia średnim przedsiębiorstwom w związku z wystąpieniem epidemii SARS-CoV-2 (działanie 3.4 PO IR *Dotacje na kapitał obrotowy*).

²² POIR.03.02.01-06-0022/17, POIR.03.02.01-16-0002/18, POIR.03.02.01-18-0032/18.

²³ Protesty dotyczące projektów: POIR.03.02.01-18-0019/18, POIR.03.02.01-18-0032/18, POPW.01.03.01-18-0039/17, POPW.01.03.01-18-0002/18. Dobór według osądu kontrolerów.

²⁴ Procedura PR-WDR-04-POIR/POPW *Postępowanie odwoławcze*.

²⁵ POIR.03.02.01-18-0032/18.

²⁶ Ze zmian w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych PO IR – SzOOP (<https://www.poir.gov.pl/strony/o-programie/dokumenty/szczegolowy-opis-osi-priorytetowych-programu-inteligentny-rozwoj-2014-2020/>) wynika, że w 2020 r. alokacja na poddziałanie została zmniejszona z 995 099,5 tys. euro (wg SzOOP obowiązującego do 20 lutego 2020 r.) do 823 025,8 tys. euro (wg SzOOP obowiązującego od 4 grudnia 2020 r.).

PARP prowadziła działania informacyjno-promocyjne dla przedsiębiorców kierowane do ogółu przedsiębiorców, w tym działających na terenie średnich miast. Obejmowały one m.in.: spotkania informacyjne dotyczące możliwości uzyskania wsparcia, czy zamieszczanie w mediach społecznościowych PARP materiałów informacyjnych. Prowadzono współpracę z mediami informacyjnymi i gospodarczymi. W celu zwiększenia zainteresowania udziałem przedsiębiorców w naborach dla miast średnich publikowano również informacje na stronach PO IR i PO PW²⁷ oraz zamieszczono materiały w innych serwisach internetowych²⁸.

W okresie objętym kontrolą zostało rozwiązanych 11 umów o dofinansowanie projektów realizowanych na terenie średnich miast²⁹. W czterech przypadkach, w których beneficjenci nie dostarczyli w terminie wymaganych pozwoleń i dokumentów potwierdzających finansowanie projektów, zawarte warunkowo umowy zostały rozwiązane, zgodnie z regulaminami naborów. W siedmiu przypadkach rozwiązano realizowane umowy na wnioski beneficjentów, dotyczące rezygnacji z realizacji projektów. W jednym przypadku rozwiązanie umowy nastąpiło w konsekwencji problemów wywołanych epidemią SARS-CoV-2. Dyrektor DWI poinformowała, że wszystkie umowy zostały rozwiązane przed wypłatą jakichkolwiek środków beneficjentom, w związku z czym nie było konieczności wzywania beneficjentów do zwrotu środków dotacji.

(akta kontroli str. 13-14, 21-28, 119-120, 176, 224-225, 228-230, 352-360)

1.6. Szczegółowe badanie zawierania i zmian umów o dofinansowanie sześciu projektów objętych kontrolą NIK wykazało, że przygotowanie i podpisywanie umów odbywało się zgodnie z art. 52 ust. 2 ustawy wdrożeniowej, rozporządzeniami w sprawie udzielania przez PARP pomocy finansowej³⁰ oraz procedurą PARP w zakresie zawierania i zmian umów o dofinansowanie³¹. Umowy o dofinansowanie zostały zawarte wyłącznie na realizację projektów znajdujących się na listach projektów rekomendowanych do dofinansowania. W przypadku badanych projektów PO IR okres od wyboru projektów³² do podpisania umów o dofinansowanie wyniósł od 15 do 56 dni, natomiast w przypadku projektów PO PW od 42 do 49 dni. Termin zawarcia umów był uzależniony od dostarczenia niezbędnej dokumentacji przez beneficjenta i od jej weryfikacji przez PARP. Zgodnie z ww. procedurą, PARP weryfikowała warunki konieczne do przyznania dofinansowania, wzywała do złożenia wyjaśnień lub uzupełnień oraz monitorowała terminowość ich składania.

Proces przygotowania umów i weryfikacji spełniania przez beneficjentów warunków do ich zawarcia, został należycie udokumentowany. Dyrektor DWI podała, że w naborach w poddziałaniu 1.3.1 PO PW nie wystąpiły przypadki odmowy przez PARP podpisania umowy o dofinansowanie, natomiast w poddziałaniu 3.2.1 PO IR w jednym przypadku odstąpiono od zawarcia umowy, z powodu braku dostarczenia przez wnioskodawcę pozwolenia na budowę.

Na wnioski beneficjentów, we wszystkich sześciu kontrolowanych umowach wprowadzono zmiany łącznie 13 aneksami³³. Dotyczyły one w szczególności: wydłużenia terminu realizacji projektów, wprowadzenia dodatkowej lokalizacji dla

²⁷ www.poir.gov.pl, www.polskawschodnia.gov.pl

²⁸ np.wrpo.wielkopolskie.pl, www.rp.pl, www.bakier.pl, samorzad.pap.pl, pap-mediaroom.pl

²⁹ Osiem w poddziałaniu 3.2.1 PO IR i trzy w poddziałaniu 1.3.1 PO PW.

³⁰ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 10 lipca 2015 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020 (Dz. U. z 2018 r. poz. 871) oraz Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 13 lipca 2015 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach osi I Przedsiębiorcza Polska Wschodnia Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020 (Dz. U. z 2020 r. poz. 126).

³¹ Procedura PR-WDR-05-POIR/POPW *Zawieranie i wprowadzanie zmian do umowy*.

³² Licząc od dnia zatwierdzenia przez Prezes PARP protokołu z prac KOP.

³³ Dziewięć w ramach PO PW oraz cztery w ramach PO IR.

projektu (z zachowaniem warunku lokalizacji w mieście średnim), zwiększenia zakresu rzeczowego (w ramach przyznanego dofinansowania). Zmiany te spełniały wymogi określone w art. 52a ustawy wdrożeniowej. Każdorazowo były poprzedzone analizą PARP w zakresie ich dopuszczalności, a w przypadku konieczności uszczegółowienia wniosków o zmianę, Agencja występowała do beneficjentów o dodatkowe wyjaśnienia. Weryfikacja, zatwierdzenie i wprowadzenie zmian do umów było zgodne z procedurą PARP w zakresie zawierania i zmian umów o dofinansowanie.

W przypadku jednego projektu³⁴ stwierdzono niedochowanie przez PARP przewidzianego w umowie o dofinansowanie terminu na ustosunkowanie się do wniosku beneficjenta o zmianę w projekcie. Szczegółowy opis w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020* informacje, dotyczące kontrolowanych umów o dofinansowanie i aneksów do tych umów zostały zamieszczone w systemie informatycznym SL2014.

(akta kontroli str. 21-28, 40-43, 75-82, 117-119, 126-128, 146-147, 174-176, 190-191, 280-351, płyta DVD poz. 89-109, 344-366, 398-415, 416-533)

1.7. Od 2017 r. w poddziałaniach 3.2.1 PO IR i 1.3.1 PO PW realizowano łącznie 89 projektów wspierających średnie miasta (62 w PO IR i 27 w PO PW) o łącznej wartości 1 371 252,5 tys. zł, w tym dofinansowanie UE 578 171,0 tys. zł.

Do 30 września 2020 r. zakończono realizację 17 projektów (sześć w PO IR i 11 w PO PW) o łącznej wartości 169 076,5 tys. zł, w tym dofinansowanie UE 77 213,6 tys. zł. W trakcie realizacji pozostawały 72 projekty³⁵ (56 w PO IR i 16 w PO PW) o łącznej wartości 1 202 176,0 tys. zł, w tym dofinansowanie UE 500 957,4 tys. zł, w których łączna kwota zrealizowanych płatności wyniosła 112 177,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 21-28, 117-128, 175-180, 190-191, 280-320, płyta DVD poz. 127)

1.8. W objętych kontrolą NIK sześciu projektach do 26 lutego 2020 r.³⁶ złożono 27 wniosków o płatność, w tym sześć stanowiły wnioski o płatność końcową. Łączna kwota wydatków we wnioskach wyniosła 80 115,0 tys. zł, w tym dofinansowanie UE 33 469,2 tys. zł.

W wyniku szczegółowego badania 11 wniosków o płatność³⁷ na łączną kwotę wydatków 20 360,0 tys. zł (25,4% wydatków ogółem), w tym dofinansowanie UE 8 856,8 tys. zł, stwierdzono, że wydatki te:

- zostały poniesione w okresie kwalifikowalności wskazanym w umowach o dofinansowanie projektów;
- były określone w harmonogramach rzeczowo-finansowych projektów;
- zostały poniesione zgodnie z postanowieniami umów o dofinansowanie projektów;
- były niezbędne do realizacji celów projektów i w związku ich realizacją;
- zostały dokonane w sposób przejrzysty, racjonalny i efektywny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów;

³⁴ POPW.01.03.01-18-0044/17.

³⁵ W pięciu projektach (POPW.01.03.01-18-0025/17, POPW.01.03.01-26-0004/18, POPW.01.03.01-26-0004/19, POIR.03.02.01-06-0023/17, POIR.03.02.01-28-0011/18) toczyły się kontrole na zakończenie po złożeniu wniosków o płatność końcową.

³⁶ Data złożenia ostatniego wniosku o płatność w badanych projektach.

³⁷ Pięć wniosków w ramach PO IR: POIR.03.02.01-12-0016/18-001, POIR.03.02.01-14-0022/18-002, POIR.03.02.01-14-0022/18-003, POIR.03.02.01-12-0015/18-001, POIR.03.02.01-12-0015/18-003; sześć wniosków w ramach POPW: POPW.01.03.01-06-0022/17-003, POPW.01.03.01-06-0022/17-005, POPW.01.03.01-18-0044/17-006, POPW.01.03.01-18-0044/17-008, POPW.01.03.01-18-0014/17-006, POPW.01.03.01-18-0014/17-007.

- zostały należycie udokumentowane, tj. umowami z dostawcami/wykonawcami, protokołami odbioru, fakturami i dowodami przelewów;
- zostały poniesione zgodnie z zasadą konkurencyjności, określoną w rozdz. 6.5 *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*;
- były zgodne z rodzajami wydatków, określonych w wytycznych w zakresie kwalifikowalności;
- zostały ujęte w wyodrębnionej ewidencji księgowej zgodnie z umowami o dofinansowanie³⁸.

Wnioski zawierały informacje określone w art. 19 ust. 1 ustawy wdrożeniowej oraz zgodnie z powyższym przepisem zostały złożone za pośrednictwem systemu informatycznego SL2014.

Objęte badaniem wnioski o płatność, poza jednym przypadkiem, były składane przez beneficjentów w częstotliwości, określonej w umowach o dofinansowanie (nie rzadziej niż raz na pół roku w PO IR i nie rzadziej niż raz na kwartał w PO PW). Jeden wniosek o płatność, złożono z miesięcznym opóźnieniem³⁹. Dyrektor DWI wyjaśniła, że: (...) *PARP posiadała informacje o postępach w realizacji projektu, pozostając w stałym kontakcie z beneficjentem. Z tego względu nie sformułowano wezwania do złożenia wniosku, jak również nie występowano do beneficjenta o wyjaśnienia.*

PARP weryfikowała i zatwierdziła wnioski beneficjentów o płatność zgodnie z wewnętrzną procedurą postępowania z wnioskami o płatność⁴⁰. W przypadku 10 z 11 zbadanych wniosków wezwano beneficjentów do złożenia wyjaśnień lub uzupełnienia wniosków.

We wszystkich przypadkach dotrzymano 60-dniowego terminu na zatwierdzenie kompletnych i poprawnych wniosków o płatność, wynikającego z umów o dofinansowanie.

Zatwierdzenie każdego wniosku o płatność końcową zostało poprzedzone weryfikacją poprawności i kompletności dokumentacji zgromadzonej przez PARP podczas realizacji projektów, zgodnie z wytycznymi w zakresie kontroli⁴¹.

W ramach wszystkich objętych kontrolą NIK projektów zweryfikowano efekty rzeczowe projektów, podczas kontroli na miejscu ich realizacji. Proces ten był przeprowadzany, rejestrowany i dokumentowany zgodnie z procedurą PARP dotyczącą kontroli projektów⁴², a w przypadku kontroli zleconych zewnętrznym wykonawcom odbywał się na zasadach określonych w umowach ramowych, w oparciu o które zlecano czynności kontrolne⁴³.

(akta kontroli str. 83-87, 98-103, 150-164, 174-198, 204-206, 231-235, 280-351, płyta DVD poz. 1-22, 60-78, 128-153, 263-283, 561-1163, 1189).

1.9. W projektach realizowanych na terenie miast średnich były prowadzone kontrole planowe oraz doraźne, zgodnie z porozumieniami zawartymi z IZ, wytycznymi w zakresie kontroli oraz procedurą PARP dotyczącą kontroli.

³⁸ W przypadku jednego projektu, w wyniku kontroli na zakończenie realizacji beneficjent został wezwany do wyodrębnienia w prowadzonej ewidencji szczegółowej analityki dla środków trwałych zakupionych ze środków projektu. Zalecenia zostały wdrożone.

³⁹ Wniosek o płatność POPW.01.03.01-18-0044/17-007 został złożony w 30 października 2019 r., tj. po czterech miesiącach od złożenia wniosku POPW.01.03.01-18-0044/17-006 (30 czerwca 2019 r.).

⁴⁰ Procedura PR-WDR-06-POIR/POPW *Postępowanie z wnioskiem o płatność.*

⁴¹ Patrz przypis 6.

⁴² Procedura PR-WDR-07-POIR/POPW *Kontrola projektu na miejscu oraz kontrola trwałości projektu.*

⁴³ Umowy: nr 78/BZP/DK/2017 z 6 grudnia 2017 r., nr 80/BZP/DK/2017 z 21 grudnia 2017 r., nr 81/BZP/DK/2017 z 6 grudnia 2017 r., nr 82/BZP/DK/2017 z 11 grudnia 2017 r., nr 83/BZP/DK/2017 z 12 grudnia 2017 r., nr 84/BZP/DK/2017 z 15 grudnia 2017 r.

W okresie objętym kontrolą przeprowadzono łącznie 21 kontroli⁴⁴, z tego 17 na zakończenie realizacji projektów⁴⁵ oraz cztery w trakcie realizacji. W wyniku tych kontroli sformułowano zalecenia pokontrolne, które za wyjątkiem jednego projektu⁴⁶, zostały w całości wdrożone. W przypadku tego projektu, trwała weryfikacja przez zespół kontrolny sposobu uwzględnienia zaleceń, a beneficjent został wezwany do złożenia dodatkowych wyjaśnień.

W latach 2017-2020 przeprowadzono jedną kontrolę doraźną, dotyczącą projektu zlokalizowanego w średnim mieście, w związku z podejrzeniem nieprawidłowości w jego realizacji⁴⁷. Informacja pokontrolna, wskazująca na istnienie podstaw do rozwiązania umowy o dofinansowanie, została przekazana beneficjentowi 16 października 2020 r. W dniu 29 października 2020 r. wpłynęły do PARP zastrzeżenia beneficjenta do informacji. Według stanu na 3 grudnia 2020 r. trwało ich rozpatrywanie.

W okresie objętym kontrolą zarówno wyłonione projekty miast średnich, jak i prawidłowość procesów realizowanych przez PARP, tj. naboru projektów, nadzoru nad ich realizacją i rozliczeniem, nie były przedmiotem zewnętrznych kontroli, ani audytów.

(akta kontroli str. 8-10, 44-50, 101-105, 148-149, 236-237, 280-320, płyta DVD poz. 2-22, 79-88, 180-187, 194-245)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na niedochowaniu przez PARP terminu na ustosunkowanie się do zgłoszonych przez beneficjenta projektu POPW.01.03.01-18-0044/17 zmian do umowy o dofinansowanie. Akceptacja przekazanych przez beneficjenta 12 października 2018 r. (w systemie SL2014) propozycji zmian i rekomendacja zawarcia stosownego aneksu została zatwierdzona 18 grudnia 2018 r., tj. po upływie 67 dni. Było to niezgodne z § 23 ust. 10 umowy o dofinansowanie, z którego wynika, że Instytucja Pośrednicząca ustosunkuje się do zgłoszonych zmian w terminie 30 dni od dnia ich otrzymania, uzasadniając swoje stanowisko w razie odmowy ich uwzględnienia, a termin ten może ulec wydłużeniu w przypadku konieczności powołania eksperta zewnętrznego do oceny zmian.

Dyrektor DWI wyjaśniła m.in., że beneficjent zobowiązany był zgodnie z § 23 ust. 2 umowy o dofinansowanie do odpowiedniego uzasadnienia wnioskowanych zmian, a dopiero kompletny, umotywowany wniosek może zostać rozpatrzony. Wniosek o zmianę umowy dotyczył wydłużenia okresu realizacji umowy aż o 12 miesięcy, dlatego wymagał szczegółowego wyjaśnienia. Wnioskowane zmiany nie wymagały powołania eksperta zewnętrznego. Wyjaśniła także, że: *W przypadku aneksu nr 1 termin ten został zachowany – beneficjent został wezwany do złożenia wyjaśnień do wniosku złożonego 10-10-2018 r., a następnie 16-11-2018 r., każdorazowo przed upływem 30 dni. Zachowano w związku z tym termin wskazany w § 23 ust. 10 umowy o dofinansowanie. (...) Beneficjent oprócz dodatkowego wyjaśnienia w zakresie terminu opublikowania zapytania ofertowego (...) został poproszony o weryfikację tabeli wskaźników w związku ze złożonym wnioskiem o zmiany. Ponadto, z wyjaśnień wynika, że: 30 dniowy termin określony w § 23 ust. 10 umowy nie został ustalony dla wydania ostatecznego rozstrzygnięcia. W terminie tym PARP ma obowiązek ustosunkować się do złożonego wniosku, a więc w tym terminie może uznać wniosek za niekompletny i wezwać do wyjaśnień lub uzupełnień.*

W opinii NIK, przepis umowy nie zawiera warunku uzależniającego ustosunkowanie się IP do zmiany od kompletności wniosku o zmianę. Wydłużenie 30-dniowego

⁴⁴ 17 kontroli planowych i cztery kontrole doraźne.

⁴⁵ 11 w PO PW i sześć w PO IR.

⁴⁶ POIR.03.02.01-18-004/18.

⁴⁷ POPW.01.03.01-18-0025/17.

terminu może mieć miejsce w przypadku powołania eksperta zewnętrznego, co w tym przypadku nie nastąpiło. W związku z tym, beneficjent powinien terminowo uzyskiwać od PARP informację o możliwości lub odmowie wprowadzenia zmiany w umowie, w celu zapewnienia prawidłowej realizacji i rozliczenia projektu.

(akta kontroli str. 75-77, 167-168, 184-187, 191, 231-232, 280-320, płyta DVD poz. 509-533)

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia działania PARP w zakresie realizacji *Pakietu dla średnich miast*.

Agencja, zgodnie z obowiązującymi przepisami i wewnętrznymi procedurami, przeprowadziła nabory, oceny złożonych wniosków o dofinansowanie i wybór projektów do dofinansowania ukierunkowanych na wsparcie średnich miast. Prawidłowo zawarła umowy o dofinansowanie projektów i dokonywała ich zmian.

Rozliczanie projektów, w szczególności weryfikacja i zatwierdzanie wniosków o płatność, było zgodne z procedurami PARP i wytycznymi. Nie stwierdzono rozliczenia wydatków poniesionych niezgodnie z budżetami projektów lub wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków.

Agencja zapewniła przeprowadzenie kontroli na zakończenie realizacji projektów zgodnie z wytycznymi w zakresie kontroli. Stwierdzona nieprawidłowość polegająca na niedochowaniu przez PARP, w jednym przypadku, określonego w umowie o dofinansowanie terminu ustosunkowania się do wniosku beneficjenta o zmianę umowy, nie miała wpływu na ocenę NIK.

OBSZAR

2. Efekty realizacji projektów w ramach Pakietu dla średnich miast

Opis stanu faktycznego

2.1. Wszystkie objęte kontrolą NIK projekty (sześć) dotyczyły wdrożenia do produkcji/sprzedaży innowacyjnych technologii⁴⁸ lub produktów⁴⁹, wynikających z przeprowadzonych prac badawczo-rozwojowych, zgodnie z celami poddziałań 3.2.1 PO IR i 1.3.1 PO PW.

W projektach ujęto łącznie 63 wskaźniki produktu dotyczące w szczególności: zakupu środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, liczby wspartych przedsiębiorstw, osiągnięcia założonego poziomu inwestycji prywatnych, uzupełniających wsparcie publiczne oraz łącznie 60 wskaźników rezultatu dotyczących m.in.: wdrożenia wyników prac badawczo-rozwojowych, wdrożenia innowacji, wzrostu zatrudnienia, osiągnięcia docelowych cech i parametrów produktów lub procesów produkcyjnych.

W sześciu kontrolowanych projektach zostały osiągnięte wszystkie założone wskaźniki produktu oraz część wskaźników rezultatu przewidzianych do osiągnięcia do czasu zakończenia realizacji tych projektów. Zrealizowane wskaźniki produktu dotyczyły w szczególności:

- osiągnięcia poziomu inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne w kwocie łącznej 46 645,8 tys. zł;
- nabycia łącznie 126 środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

Zrealizowane wskaźniki rezultatu objęły:

- wdrożenie wyników prac badawczo-rozwojowych we wszystkich projektach;
- wprowadzenie łącznie 14 innowacji (produktowych, technologicznych, marketingowych, itp.);

⁴⁸ Odwadniania wykopów, systemu frezowania.

⁴⁹ Elementów elewacyjnych o zwiększonej wytrzymałości, zminiaturyzowanych bram przeciwpożarowych, innowacyjnych rodzajów rur instalacyjno-klimatyzacyjnych, folii spożywczej.

- osiągnięcie założonych we wnioskach o dofinansowanie docelowych cech i parametrów produktów lub procesów produkcyjnych we wszystkich sześciu projektach;
- wzrost zatrudnienia poprzez stworzenie pięciu nowych etatów⁵⁰.

Według stanu na 30 września 2020 r., do zrealizowania pozostawały wskaźniki rezultatu, dotyczące:

- osiągnięcia przychodów ze sprzedaży nowych lub udoskonalonych produktów – w przypadku pięciu projektów⁵¹;
- osiągnięcia przychodów ze sprzedaży eksportowej – w przypadku pięciu projektów⁵²;
- wzrostu zatrudnienia – w przypadku dwóch projektów⁵³;
- zmniejszenia energochłonności produkcji – w przypadku dwóch projektów⁵⁴;
- zwiększenia wydajności realizowanych procesów produkcyjnych – w przypadku jednego projektu⁵⁵;
- zmniejszenia zużycia stali do produkcji nowej konstrukcji – w przypadku jednego projektu⁵⁶;
- udziału w konferencji, publikacji w czasopiśmie naukowym – w przypadku jednego projektu⁵⁷.

Zgodnie z umowami o dofinansowanie osiągnięcie wartości docelowych powyższych wskaźników rezultatu przewidziane jest w terminie do końca 2020 lub 2021 r.⁵⁸

Dyrektor DWI poinformowała, że w przypadku pięciu, objętych kontrolą NIK, projektów PARP nie otrzymywała od beneficjentów sygnałów o zagrożeniach, ani problemach w terminowej realizacji zaplanowanych wskaźników rezultatu. Szósty beneficjent⁵⁹ zgłosił wniosek o możliwość zaliczenia do wskaźnika rezultatu *Przychody ze sprzedaży nowych lub udoskonalonych produktów/procesów przychodów ze sprzedaży dodatkowego, pierwotnie nieplanowanego produktu, wynikającego z aktualnego zapotrzebowania rynkowego*. Wniosek beneficjenta był w trakcie rozpatrywania przez PARP.

(akta kontroli str. 180-181, 190-191, 207-223, 280-320, płyta DVD poz. 416-533, 564-565, 598-599, 623-625, 655, 663-664, 698-712, 725-735, 746-760, 768-778, 837-841, 898, 938-940, 1012-1013, 1028, 1030, 1047-1060, 1085-1108, 1117-1133, 1140-1159, 1189)

2.2. Na podstawie porozumień zawartych z IZ PO IR i PO PW oraz *Wytycznych w zakresie sprawozdawczości na lata 2014-2020*, PARP zobowiązana była do sporządzania okresowych sprawozdań z realizacji swoich zadań. Szczegółowe zasady opracowywania i przekazywania sprawozdań uregulowano w wewnętrznej procedurze PARP⁶⁰.

⁵⁰ Jako ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC) – jeden osobo-rok pracy pełnoetatowej.

⁵¹ POIR.03.02.01-12-0016/18, POIR.03.02.01-14-0022/18, POIR.03.02.01-12-0015/18, POPW.01.03.01-18-0044/17, POPW.01.03.01-18-0014/17.

⁵² POIR.03.02.01-14-0022/18, POIR.03.02.01-12-0015/18, POPW.01.03.01-18-0044/17, POPW.01.03.01-18-0014/17, POPW.01.03.01-06-0022/17.

⁵³ POIR.03.02.01-14-0022/18 i POPW.01.03.01-18-0014/17.

⁵⁴ POIR.03.02.01-14-0022/18 i POPW.01.03.01-18-0014/17.

⁵⁵ POPW.01.03.01-18-0014/17.

⁵⁶ POIR.03.02.01-12-0015/18.

⁵⁷ POIR.03.02.01-12-0016/18.

⁵⁸ Dwa wskaźniki w projekcie POIR.03.02.01-12-0016/18 (udział w konferencji, publikacja w czasopiśmie naukowym) i trzy w projekcie POIR.03.02.01-12-0015/18 (osiągnięcie założonego poziomu przychodów ze sprzedaży nowych lub udoskonalonych produktów, osiągnięcie poziomu przychodów ze sprzedaży eksportowej, zmniejszenie zużycia stali do produkcji nowej konstrukcji).

⁵⁹ POIR.03.02.01-12-0016/18.

⁶⁰ Procedura PR-SPR-01-POIR/POPW *Sporządzanie i przesyłanie do IZ informacji kwartalnych oraz rocznych i końcowych sprawozdań z realizacji programu operacyjnego*.

W okresie od 2017 r. do dnia zakończenia kontroli, PARP złożyła do Instytucji Zarządzających wszystkie (30) wymagane sprawozdania kwartalne⁶¹ oraz wszystkie (sześć) sprawozdania roczne z realizacji programów⁶². Kontrolą NIK objęto cztery informacje kwartalne (za II i III kwartał 2020 r., dotyczące stanu realizacji działań w PO IR i PO PW). Ustalono, że informacje zostały sporządzone na wzorze i w szczególności wynikającej z wytycznych w zakresie sprawozdawczości. PARP dotrzymywała, określonych w wytycznych oraz w wewnętrznej procedurze, terminów sporządzenia i przekazania informacji do IZ.

Dyrektor Biura Prezesa podała, że Agencja nie uczestniczyła w procesie monitorowania i sprawozdawania z realizacji wsparcia dla średnich miast. W okresie objętym kontrolą nie były też kierowane do PARP prośby z innych instytucji o przekazanie informacji dotyczących stanu realizacji i/lub efektów projektów ukierunkowanych na wsparcie średnich miast.

(akta kontroli str. 29-31, 37-39, 96-97, 165-166, 170-174, 280-320, płyta DVD poz. 188, 1164-1178)

2.3. Stosownie do *Wytycznych w zakresie kontroli w ramach obowiązków Instytucji Pośredniczących i Instytucji Wdrażających dla Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020*, do 30 września 2020 r. dwa zakończone projekty w poddziałaniu 1.3.1 PO PW⁶³ (w tym jeden skontrolowany przez NIK) zostały objęte procedurą monitorowania trwałości projektu. Pozostałe projekty zlokalizowane na terenie miast średnich, których realizacja zakończyła się w 2020 r., zostaną poddane tej procedurze począwszy od 2021 r.

Weryfikacja, określonego w § 12 umów o dofinansowanie obowiązku zachowania trwałości⁶⁴, odbywała się w oparciu o oświadczenia składane przez beneficjentów na wezwanie PARP. Beneficjenci złożyli, po wezwaniu PARP, oświadczenia o utrzymaniu trwałości za 2019 r. Proces weryfikacji i zatwierdzenia oświadczeń odbywał się według procedury PARP⁶⁵, jednakże czas weryfikacji obu oświadczeń przekroczył określony w niej 30-dniowy termin. Zatwierdzenie oświadczeń nastąpiło z opóźnieniem 29⁶⁶ i 70⁶⁷ dni. Przyczyną była konieczność przeorganizowania pracy PARP z powodu epidemii SARS-CoV-2 i skupienie się na realizacji najpilniejszych zadań, w związku z zagrożeniem prawidłowości i terminowości realizacji trwających projektów.

(akta kontroli str. 116-117, 126, 130-145, 200, 226-227, 280-320, płyta DVD poz. 246-257, 1179-1188)

2.4. W ramach sprawozdawczości kwartalnej PARP informowała IZ o zaistniałych problemach i trudnościach opóźniających lub zakłócających realizację działań i poddziałań PO IR i PO PW. Wskazywano m.in. na: wynikające z sytuacji epidemiologicznej SARS-CoV-2 problemy z przekazywaniem przez wnioskodawców dokumentów niezbędnych do zawarcia umów o dofinansowanie, opóźnienia w zawieraniu umów lub aneksów do umów, problemy z terminową realizacją zawartych umów i opóźnienia w odbiorach realizowanych prac. Agencja informowała IZ o podejmowanych środkach zaradczych m.in. o: przedłużaniu terminów na złożenie wymaganych dokumentów przez przedsiębiorców, zmianie terminów realizacji projektów i aneksowaniu umów o dofinansowanie, zmianie procedury

⁶¹ Po 15 w PO IR i PO PW.

⁶² Po trzy w PO IR i PO PW.

⁶³ POPW.01.03.01-06-0004/17 i POPW.01.03.01-06-0022/17.

⁶⁴ Zgodnie z § 12 ust. 1 umowy, beneficjent zobowiązuje się zachować trwałość Projektu, o której mowa w art. 71 rozporządzenia ogólnego przez okres trzech lat od dnia zakończenia realizacji projektu.

⁶⁵ Procedura PR-WDR-14-POIR/POPW *Monitorowanie trwałości rezultatów projektów*.

⁶⁶ POPW.01.03.01-06-0022/17.

⁶⁷ POPW.01.03.01-06-0004/17.

zawierania i wprowadzania zmian do umów w celu umożliwienia ich elektronicznego podpisywania.

Dyrektor Departamentu Koordynacji Wdrażania Programów poinformowała, że powyższe problemy dotyczyły również objętych kontrolą NIK poddziałań 3.2.1 PO IR i 1.3.1 PO PW.

Dyrektor DWI wyjaśniła, że w większości przypadków sytuacja epidemiczna wpływa na wydłużenie realizacji projektów, natomiast w mniejszym zakresie dotyczy konieczności wprowadzenia innych zmian (np. ograniczenia zakresu rzeczowego lub finansowego projektów). Podała również, że ryzyka braku możliwości zrealizowania projektów w określonych terminach (tj. ryzyka przekroczenia maksymalnego 30-miesięcznego okresu realizacji projektu lub końcowej daty kwalifikowalności wydatków – 31 grudnia 2023 r.) zaczęły materializować się w pierwszych tygodniach stanu epidemicznego na przełomie marca i kwietnia 2020 r. Tego typu sytuacje były zgłaszane m.in. przez PARP do właściwych IZ i w związku z tymi problemami w ustawie z dnia 3 kwietnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach wspierających realizację programów operacyjnych w związku z wystąpieniem COVID-19 z 2020 r.⁶⁸ zostały wprowadzone regulacje, umożliwiające wydłużenie terminów zakończenia projektów o 90 dni (art. 13 ustawy).

Z ustaleń kontroli wynika, że poza jednym przypadkiem⁶⁹, nie wystąpiły problemy, związane z wyborem lub realizacją projektów na terenach miast średnich. W jednym projekcie wystąpiła konieczność zmiany lokalizacji poza wymagany kryteriami wyboru obszar miasta średniego. Wynikała ona z wprowadzonych już po podpisaniu umowy o dofinansowanie zmian przepisów prawa w zakresie segregacji i przetwórstwa odpadów⁷⁰. Po uzyskaniu stanowiska IZ PO IR w sprawie dopuszczalności tego typu zmiany, PARP przeprowadziła analizę uwarunkowań, która potwierdziła, że zmiana lokalizacji była uzasadniona. Przed udzieleniem zgody zweryfikowano także formalno-prawne możliwości realizacji projektu w nowej lokalizacji (tj. posiadanie obiektu i wymagane prawem decyzje i zgody).

(akta kontroli str. 165-166, 180-183, 190-191, 232-233, 235, 280-320, płyta DVD poz. 1164-1172, 1190-1231)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia działania PARP w zakresie uzyskiwania efektów realizacji projektów w ramach *Pakietu dla średnich miast*.

Agencja prawidłowo nadzorowała rzeczową realizację projektów objętych kontrolą. W projektach tych zostały osiągnięte wszystkie, zaplanowane do czasu zakończenia kontroli, efekty wyrażone wskaźnikami produktu i rezultatu. Nie stwierdzono zagrożenia dla realizacji pozostałych wskaźników rezultatu, zaplanowanych do osiągnięcia w późniejszym terminie. Monitorowała również zachowanie trwałości zakończonych projektów. PARP sporządzała i terminowo przekazywała do IZ PO IR i PO PW sprawozdania kwartalne, zgodnie z przepisami i porozumieniami.

⁶⁸ Dz. U. poz. 694.

⁶⁹ POIR.03.02.01-14-0013/18.

⁷⁰ Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych ustaw (Dz. U. poz. 1592, ze zm.) oraz planowane przepisy wykonawcze w sprawie wymagań w zakresie ochrony przeciwpożarowej, jakie mają spełniać obiekty budowlane lub ich części oraz inne miejsca przeznaczone do zbierania, magazynowania lub przetwarzania odpadów.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnioskuje o terminowe ustosunkowywanie się do zgłaszanych przez beneficjentów zmian do umów o dofinansowanie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa,   grudnia 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Administracji Publicznej
Dyrektor
Bogdan Skwarka

Kontrolerzy
Dorota Paszkiewicz
Główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis

.....
podpis

Bartosz Tajer
Główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis